

Джордж Байрон

СЪНЯТ¹

-
1. Стихотворението е написано през юли 1816 г. във вила Диодати, Италия, и принадлежи към много благодатен период в творчеството на Байрон. Излиза заедно с поемата „Шилънският затворник“. Както в повечето творби на поета, тук също поетическата измислица се преплита с автобиографични елементи /например любовта на младия Байрон към Мери Чауърт, стр. II, женитбата му с Анабела Милбанк, стр. VI и пр.1. „Сънят“ е експериментално произведение, недотам типично за Байрон, в което се долавя влиянието на Русо, немските романтици, Уърдсуърт, както и виденията на старозаветните пророци. Бел. ред.

I

Животът ни е двойствен – свой свят има
сънят, разделящ двете тъжни имена –
живот и смърт; свой свят сънят
си има – царство на реалност странна.
В развоя си съдържа той дихания,
сълзи и мъки, радостни отсенки.
Засенчва будните ни мисли той
и облекчава будните дела.
Разделя същността ни, става част
от нас самите и от нашто време.
Той сякаш е херолд на вечността:
минава като древен дух, говори
За бъдното като Сибила, власт
над мъката и радостта ни има.
Той прави ни каквото иска сам,
с видения прелитащи ни плаши,
със сенки – те къде отлитат всъщност?
Какво е минало? Какво са сенките?
Умът ли ги твори? Нали умът
материя умее да създава,
планети нови с по-блестящ живот
и да даде дихание и форми,
които биха надживели нас.
Аз срещнах – може би насън – видение,
За него да разкажа бил желал,
че дреме мисъл там, от низ години,
и сбира цял живот в единствен час.

II

Две същества, в цвета на младостта,
видях на хълм прекрасен, полегат
и зеленеещ, който сякаш бе
последен връх от низ от върхове.
Но нямаше в полите му море,
а жив пейзаж с вълните на гори,
на ниви и човешки домове,
разпръснати тук-там, с дим синкав, който
от покривите селски се издига;

бе тоя хълм със странна диадема
от равни, подредени в кръг дървета –
не от природата, а от човека.
Стояха там девойка и младеж
и гледаха – тя всичко, като нея
красиво; а младежът в нея само
бе взрян – така прекрасна беше тя.
Две същества – различни в младостта.
Пред прага на самата нежна зрелост
тя бе като луна на хоризонта.
По-млад, младежът имаше сърце
по-възрастно от своите години.
За него нямаше по-скъп човек
в света: веднъж погледнал я с очи,
не можеше да я отмине вече.
За него въздух бе и същност тя –
гласа му, без да ѝ говори, той
трепереше от всяка нейна дума.
Той с погледа ѝ гледаше сега –
чрез нея всичко ставаше красиво.
За него тя живота бе, море –
да влее там реката си от мисли.
А при единичък неин звук и допир
бушува му кръвта. Менят цвета си
страните му – сърцето му не знае
причината на своята агония.
Но не споделя чувствата му тя.
Не него с поглед дири. Че за нея
той като същи брат е – нищо друго.
Без брат тя беше, а с туй име днес
приятелството беше я дарило.
Тя бе издънка сетня и самотна
на род прославен някога – със име, –
туй му харесваше и не – защо?
Той отговор във времето откри,
когато друг обикна тя. Сега
стои на тоя хълм и друг очаква.
Загледана далеч – препуска ли,
долита ли любимият очакван.

III

Духът на моя сън се промени.
Видях пред мен изправен древен дом
и пред стените му стоеше кон
със чул покрит, а в параклиса стар
съзрях познатия младеж. Бе сам
и бледен крачеше насам-нататък.
В миг седна той, перо взе и написа
слова, които не разбрах. Глава
наведе, на ръцете се облегна,
разтърсван от конвулсии. След туй
се вдигна и с ръце и зъби скъса
той листа, но сълзица не проля.
След малко той притихна. На челото
покой се възцари. Тогава влезе
усмихната любимата при него.
Спокойна бе, а знаеше добре
как силно я обича той. Разбра
тя бързо, че сърцето му горещо
от сянката и беше потъмняло.
Видя го тъй нещастен. Но не всичко
съзря. Той стана и с жест леден, мъртъв
взе нейната ръка. Неясни мисли
лицето му осениха За миг.
Ръката й отпусна и излезе
той с бавни стъпки, без да каже сбогом –
усмихнати се разделиха те.
През тежките врати старинни той
премина и по своя път препусна.
И древния праг вече не прекрачи.

IV

Духът на моя сън се промени.
Младежът беше станал мъж. В пустини
на огнена страна бе вдигнал дом.
Духът му пиеше лъчите; той
от здрачни образи бе обкръжен.
Самият някак странно променен.
По суша и море бе станал скитник.
И ето цели редове картини
се втурнаха към мен като вълни –
и той бе в тях. В последната лежеше

и си почиваше от знойно пладне
във сянката на рухнали стени,
отдавна надживели имената
на своите строители. До него
пасяха няколко камили, а
до близката чешма коне стояха.
Човек в широка дреха зорко бдеше,
докато неговото племе спеше
под балдахина на небето синьо –
тъй чисто и безоблачно-прекрасно,
че бога би могъл да видиш в него.

V

Духът на моя сън се промени.
Любимата съпруга бе на мъж,
в чиято обич огън слаб пламтеше.
Далеч от него – в родния си дом
живее сред растяща челяд тя –
деца на Красотата. Ала виж,
по нейното лице цъфти скръбта
и сянката на вътрешни борби,
и скланя неспокойно тя очите.
От непроронени сълзи тежат
клепачите – каква ли мъка крие?
Тя притежава всичко, що обича.
А няма го, не я смушава вече
с желания и с любовта си оня,
така горещо влюбен в нея.
Защо скърби тогава тя? Нали
не го обича и не му показва
да е обичан, и не той руши
ума ѝ – а на миналото призракът.

VI

Духът на моя сън се промени.
Аз скитника видях пред стар олтар
Завърнал се бе с прелестна невеста.
Но нямаше лицето тя, което
бе звездна светлина за младостта му.
И пак сега челото му засенчи

оня сянка на ужасен потрес,
която със сърцето си самотно
усетил бе във параклиса стар.
Енигмата на мисли спотасени
покри лика му като в она час
и в миг изчезна, както бе дошла.
Изрече тих и безразличен той
обредния обет, не чул гласа си,
и всичко се люлееше край него:
не туй, което беше там, видя,
а она дърен дом, позната зала.
Запаметени – мястото, деня,
часа, лъчите, сенките и всичко,
което бе тогава там, и нея –
За него станала съдба, и всичко
между деня и него се изправи:
Защо дойдоха спомените днес?

VII

Духът на моя сън се промени.
Възлюбената беше изменена
от скръб душевна. Светлия и ум
се скиташе от своя дом далече;
очите нямаха свой блясък, взорът
не бе от този свят; тя бе кралица
във царство фантастично, мисълта ѝ
бе сбор от разпокъсани неща
и форми – смътни и неуловими
За другите, за нея бяха близки.
Това наричат лудост; мъдростта
е по-дълбока лудост, дар ужасен
е пък на меланхолията взорът:
далекоглед на истината, той
лишава хоризонта от фантазия,
оголва истината за живота –
тъй хладната реалност става страшна.

VIII

Духът на моя сън се промени.
Като преди бе скитникът самотен.

Съвсем забравен е от всички днеска
или воюват с него те; той бе
на отчаяние и болест знак,
отвсякъде с Раздор и със Омраза
бе обкръжен. Поглъщаше все скръб
подобно царя Митридат² и все
се хранеше с отрови – но бе жив.
Изхранваше се той с това, което
би значило за всички други смърт.
Приятели му бяха планините;
с вселената безкрайна и звездите
говореше и учеха го те
на своите тайни. И открита бе
за него книгата на всяка нощ.
И гласове от бездни неизбродни
разкриваха му чудеса. – Да бъде!

IX

Сънят отмина – не се промени.
Той странен бе като реалността –
съдбата тези двамата обрече:
тя да завърши твърде рано с лудост,
а двамата – в нещастна самота.

1816

КРАЙ

---

2. Митридат /132-63 г. пр.н.е./ – понтийски цар, възкачил се на престола на единадесетгодишна възраст. За да се запази от многобройните си врагове, той свикнал да поглъща отрови до такава степен, че когато на старини решил да тури край на живота си, отровата не му действувала. Бел. ред.

© Николай Бояджиев, превод от английски

George Byron
, 1816

Сканиране: NomaD, 2008
Разпознаване и редакция: sir_Ivanhoe, 2008

Публикация

Джордж Гордън Байрон
Слънце на безсънните
Стихотворения
Английска. Първо и второ издание
Литературна група – ХЛ. 04/9536675331/5559-11-88

Предговор: Александър Шурбанов

Подбор: Любен Любенов

Превод: Григор Ленков, Любен Любенов, Цветан Стоянов, Александър Шурбанов,

Евгения Панчева, Николай Бояджиев

Бележките са от: Юлия Стефанова

Рецензент: Александър Шурбанов

Съставител: Любен Любенов

Редактор: доц. Юлия Стефанова

Редактор на издателството: Владимир Левчев

Художник: Иван Кьосев

Художник-редактор: Николай Пекарев

Технически редактор: Ставри Захариев

Коректор: Евгения Джамбазова

Дадена за набор октомври 1988 г. Подписана за печат януари 1989 г. Излязла от печат
март 1989 г.

Формат 70/90/32. Печатни коли 11. Издателски коли 6.42. УИК 6.97. Цена 1,28 лв.

Печат: „Георги Димитров“, София

Издателство „Народна култура“, София, 1988

Ч 820–1

THE WORKS OF LORD BYRON

Publisher by A. and W. Galignany Paris, 1822

THE POETICAL WORKS OF LORD BYRON

Lock & Co. Limited London, Melbourn and Toronto

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/6685>]